

İRTİBAT BÜROLARI VE TÜRKİYE'DEKİ FAALİYETLERİ

REPRESENTATIVE OFFICES AND ACTIVITIES IN TURKEY

Dr. Levent DEMİRDAĞ*
Hülya ÇEVİK**

Öz

Yabancı sermaye, tüm dünyada olduğu gibi Türkiye'de de ekonomik gelişmeye katkıda bulunmaktadır. Bunun bilincinde olan Cumhuriyet hükümetleri, ülkenin ekonomik gelişmesini hızlandıracak yabancı sermayenin ülkeye çekilmesini devamlı teşvik etmişlerdir. Globalleşme eğilimlerine bağlı olarak günden güne gelişen uluslar arası rekabet, işletmeleri faaliyette bulunduğu pazarı derinlemesine analiz etmesi, müşterisini ve onun ihtiyaçlarını yakından bilmesini zorunlu kılmaktadır. Bu yüzden birçok işletme yatırım yapmayı düşündüğü ülkede stratejik seçimlerini kolaylaştırmak amacıyla İrtibat Büroları açmaktadırlar.

Bu çalışmada, İrtibat bürolarının unsurları, yetki ve sorumluluklarına yer verilerek geniş çapta tarifi üzerinde durularak, kuruluşundan faaliyetinin sona ermesine kadar geçirdiği evreler ve yasalar karşısındaki durumu açıklanmıştır.

Anahtar Kelimeler : Yabancı sermaye, İrtibat büro

ABSTRACT

Foreign Capital is a contribution to the Turkish Economy,like it is to every other country.All Republic Governments that are aware of this and know the Foreign Capital accelates the Economical Growth of the country,always encourage the Foreign Capital to be drawn to their country.

* Yeminli Mali Müşavir

** Serbest Muhasebeci Mali Müşavir

With the globalisation affinity, International competition has progressed day by day, enterprises today analyse their markets thoroughly, and know it is now compulsive to know their customers and their needs. Due to this many enterprises planning of investing in foreign countries open liaison offices to make easier decisions of their strategic options.

With this study it has been explained on a wide scale of the Liaison Offices elements, responsibilities and authority, from establishment to closure the phases it has gone through and the way it stands with the law.

Key Words: Foreign Capital, Representative Office

I. GİRİŞ

Literatürde “Liaison Office” veya “Representative Office “ olarak yer alan ve genellikle bir şirketin yabancı bir ülkede **Pazar araştırması, satın alma anlaşmaları ve sevkiyatı izleme ile bilgi toplama** gibi amaçlarla açtıkları ve temsilci buldukları bürolara **İrtibat bürosu** denir.

4875 sayılı doğrudan yabancı yatırımlar kanunu çerçevesinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından, yabancı yatırımların özendirilmesi, yabancı yatırımlarda uluslararası standartlara uyulması ve tespit edilen politikalarla yabancı yatırımların art-

tırılması amacıyla Türkiye’de ticari faaliyette bulunmama, kar ve benzeri transfer edememe, giderlerin yurt dışından sağlanması kaydıyla kuruluş izni verdiği bürolardır.

Mezkur Kanuna göre, Türkiye’de irtibat bürosu açılabilmesi için şu şartlara ihtiyaç vardır:

1 Türkiye’de irtibat bürosu açmak isteyen şahısların yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş olması ve kurulan tüzel kişiliğin şirket statüsüne sahip olması gerekmektedir.

2 Türkiye’de açılacak İrtibat bürosunun Türkiye’de ticari faaliyette bulunmaması gerekmektedir.

Burada ticari faaliyet ile kastedilen gelir getirici her türlü faaliyettir. Bu nedenle, kanun hükmünde geçen “ticari faaliyet”in gelir (kazanç) getirici her türlü faaliyet olarak kabul edilmesi gereklidir.

II. İRTİBAT BÜROLARININ UNSURLARI

Yukarıdaki tanım incelendiğinde İrtibat bürolarının şu unsurlardan meydana geldiği görülür:

2 İşletme sahibine bağlı bir sıfatın olması

İrtibat büroları yurt dışındaki ana merkez adı altında Türkiye’de faaliyetlerini sürdürme sıfatına sahiptirler. Bu faaliyetlerini yürütmek amacıyla

görevli olacak bir kişiye yetki belgesi verilmektedir. Yetki alan bu kişiler İrtibat bürolarında yurt dışındaki firmalarını temsilen faaliyetlerin yürütülmesinden sorumlu olmaktadır.

3 Ticari işletme statüsünde olmama

İrtibat büroları, ticari bir işletme olmayıp, kuruluş amacına uygun olarak Türkiye’de ilgili sektör alanında pazar araştırması yaparak bilgi toplamaktır.

4 Giderlerin yurt dışından karşılanması

Türkiye’de açılacak irtibat bürolarının her türlü büro giderlerinin ve faaliyetlerle ilgili diğer olağan ve olağandışı gider ve harcamalarının yurt dışından getirilecek dövizlerle karşılanması zorunludur.

5 Faaliyet geliri elde edememeleri

İrtibat büroları, kuruluş amacına uygun olarak faaliyet geliri elde edemezler.

6 Kar transfer talebinde bulunamama

Türkiye’de açılan irtibat bürolarının gelir getirici herhangi bir faaliyette bulunması mümkün olmadığı için Türkiye’de kar elde etmeye yönelik bir faaliyeti bulunmayacağından kapanış ve tasfiye sonucunda oluşan bakiye haricinde kar transferi talep etmeleri de mümkün değildir. İrtibat bürolarının sahip oldukları nakitlerinin kur farkı ve faiz gelirleri müstesnadır.

İrtibat bürolarını, diğer yabancı firmalardan ayıran ticari işletme olmamasının yanında kar transferi yapılamaması özelliğidir. (Çevik, 2004 , 2)

7 Faaliyete geçmesinin bir izne tabi olması

Türkiye’de irtibat bürosu açmak isteyen kurumlar, dernek veya vakıflar ve Üniversiteler öncelikle Hazine Müsteşarlığından izin almak zorundadır. Hazine Müsteşarlığı irtibat büro açma izni vermeye ve bu izinlerin süresini uzatmaya yetkilidir. Türkiye’de yabancı kurumlar tarafından açılacak irtibat bürolarının açılış izni ve süre uzatımına ilişkin müracaatlar, istenilen bilgi veya belgelerin tam ve eksiksiz olması kaydıyla, başvuru tarihinden itibaren 5 iş günü içinde Hazine Müsteşarlığı tarafından sonuçlandırılmaktadır.

Hazine Müsteşarlığı, Türkiye’de yabancı şirketlerce açılacak irtibat bürolarının para ve sermaye piyasaları, sigortacılık gibi özel mevzuatı bulunan alanlarda faaliyette bulunmak amacıyla açılmak istenmesi halinde, ilgili özel mevzuatı çerçevesinde yetkili kılmak üzere kurum veya kuruluşların değerlendirmesine başvurur. Bu kurum ve kuruluşların görüşleri doğrultusunda izin verme yetkisini kullanmaktadır.

III.İRTİBAT BÜROLARININ YETKİ VE SORUMLULUKLARI

Türkiye'deki İrtibat bürolarında yetki ve sorumlulukları şunlar dır :

III/ 1.Yetkileri

4875 sayılı Kanununun 3'üncü maddesinin (h) bendine göre, Hazine Müsteşarlığı, yabancı ülke kanunlarına göre kurulmuş şirketlere Türkiye'de ticari faaliyette bulunmamak kaydıyla sosyal, kültürel ve eğitim amacıyla yetkilendirilmişlerdir.

III/ 2.Sorumlulukları

Kuruluş izni alan İrtibat büroları Vergi Dairesinden vergi kimlik numarası alınması ve İrtibat büro için Gelir Vergisi (Stopaj) yönünden mükellefiyet tesis edilmesi gereklidir.

Vergi Dairesinde "Tüzel kişiler için sicil Formu" nun doldurulup Vergi Dairesine verildikten sonra bunun bir örneğinin en geç bir ay içinde Yabancı Sermaye Müdürlüğü'ne gönderilmesi gereklidir. İrtibat bürolarının Türkiye'de faaliyette buldukları yeri kiralamaları durumunda büro ile ilgili kira kontratının da Genel Müdürlüğe gönderilmesi zorunludur.

İrtibat Bürolarının adres değişikliği durumunda da yeni adreslerin en geç 1 ay içinde Yabancı Sermaye Müdürlüğü'ne bildirilmesi gereklidir.

İrtibat bürolarınca, her yıl en geç Ma-

yıs ayı sonuna kadar, büronun geçmiş yıl faaliyetleri hakkında, Yönetmelik ekinde (Ek : 4) yer alan " İrtibat Bürolarının Faaliyetlerine İlişkin Bilgi Formu" doldurularak Hazine Müsteşarlığına gönderilmesi zorunludur.Bu müracaatlara, büronun geçmiş yıl harcamalarının yurt dışından gönderilen dövizlerle karşılandığına ilişkin belgeler eklenmelidir.

İrtibat bürolarına azami 3 yıl süre ile faaliyet izni verilir. Süre uzatımlarında, geçmiş yıl faaliyetleri ile geleceğe yönelik plan ve hedefleri dikkate alınarak, her defasında azami 3 yıl olmak üzere Hazine Müsteşarlığınca süre uzatımı verilebilir.Süre sonunda ayrıca mükellefler İrtibat bürosunu şirket haline getirebilecekleri gibi şube haline de getirebileceklerdir.Bu durumda şirket kuruluşuna ilişkin 6762 sayılı T.T.K.'da belirtilen işlemler yapılacak; büronun şube haline getirilmesi durumunda ise,4875 sayılı kanun uyarınca Türkiye'de açılacak şubelerle ilgili işlemler yerine getirilecektir.

IV.İRTİBAT BÜROLARININ KURULUŞU

Türkiye'de İrtibat bürosu açmak için yabancı kurumların temsil yetkisi verdiği şahıslar tarafından aşağıdaki belgelerle Hazine Müsteşarlığına müracaat edilmesi gereklidir:

1 Ana şirkete ait ve ilgili Türk Konsoloslukunca veya Lahey Devletler Özel hukuku Konferansı çerçevesinde hazırlanan Yabancı Resmi Belgelerin Tasdiki Mecburiyetinin Kaldırılması Sözleşmesi hükümlerine göre tasdik edilmiş Faaliyet Belgesi aslı;

2 Ana şirket hakkında hazırlanmış Faaliyet Raporu veya bilanço ve Gelir tablosu;

3 İrtibat bürosunun faaliyetlerini yürütmekle görevli olarak atanacak kişiye verilecek yetki belgesi aslı;

4 İrtibat bürosunun kuruluş işlemlerinin başka bir kimse aracılığı ile yürütülmesi durumunda vekaletname aslı.

V.İRTİBAT BÜROLARININ VERGİ KANUNLARI KARŞISINDAKİ DURUMLARI

V/ 1. 5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu Karşısındaki durumu

Kurumlar vergisinin konusu, K.V.K.'nun 1'inci maddesinde sayılan kurumlarca elde edilen kurum kazancıdır. K.V.K.'nun 1'inci maddesinde sermaye şirketleri, kooperatifler, iktisadi kamu kuruluşları, dernek veya vakıflara ait iktisadi işletmeler, iş ortaklıkları kurumlar vergisi mükellefleri olarak sayılmış ve bu kurumların kazançları kurumlar vergisine tabidir denilmektedir.

K.V.K.'nun 3'üncü maddesinin (2) numaralı bent hükümlerine göre

K.V.K.'nun 1'inci maddesinde sayılı kurumlardan kanuni ve iş merkezlerinin her ikisi de Türkiye'de bulunmayan kurumlar, sadece Türkiye'de elde ettikleri kazançlar üzerinden dar mükellefiyet esasında vergilendirilirler.

Bu maddeye göre, Türkiye'de faaliyet gösteren ticari bir işletmenin dar mükellefiyete tabi kurum olarak K.V.K.'na göre vergilendirilmesi için aşağıdaki iki şartın birlikte bulunması gerekmektedir.

1 Türkiye' de faaliyet gösteren firmanın kanuni ve iş merkezinin her ikisi de yurt dışında bulunmalı

2 Türkiye'de faaliyet gösteren kurumun K.V.K.'nun 1'inci maddesinde yazılı kurumlardan veya hukuki statü olarak bu kurumlara eş değer yapıda bir kurum olması gerekmektedir.

K.V.K.'nun 3'üncü maddesinin 3'üncü bendinin (a) alt bendine göre, Türkiye'de faaliyet gösteren irtibat bürolarında elde edilen kazancın ticari kazanç olarak vergilendirilmesi için her şeyden önce irtibat bürosuna atfedilen bir kazanç elde edilmeli, bunun yanında;

- İrtibat bürosu, V.U.K. hükümlerine göre iş yeri olarak kabul edilmeli; veya

- İrtibat bürosunda Türkiye temsilcisi veya müdür sıfatı ile faaliyet gösteren büro yöneticilerinin daimi temsilci olarak kabul edilmesi; ve

Türkiye'de faaliyet gösteren irtibat

bürosu ile gelir veya faaliyet arasında doğrudan bir bağın mevcut olması;

-Türkiye’de elde edilen gelir/kazanç daimi temsilci tarafından yapılan işlerden elde edilmelidir.

Bu nedenle Türkiye’de faaliyet gösteren irtibat bürolarının kurumlar vergisine tabi olabilmesi için, yukarıda sayılan şartları taşıması gereklidir.

V/ 2. 213 sayılı Vergi Usul Kanunu Karşısındaki durumu

V.U.K.’nun 156’ncı maddesinde iş yeri olarak kullanabilecekleri mekanlar sayılmış olup, ilgili madde aşağıdaki gibidir:

“ Ticari,sınai,zirai ve mesleki faaliyette iş yeri; mağaza,yazihane,idarehane,muayenehane,imalathane,şube,depo,otel,kahvehane,eğlence ve spor yerleri,tarla,bağ,bahçe çiflik,hayvancılık tesisleri,dalyan ve voli mahalleri,madenler, taş ocakları,inşaat şantiyeleri,vapur büfeleri gibi ticari, sınai, zirai veya mesleki bir faaliyetin icrasına tahsis edilen veya bu faaliyetlerde kullanılan yerlerdir.”

V.U.K.’nun 156’ncı maddesine göre, faaliyetlerini icra ettikleri yerin iş yeri olarak mütala edilebilmesi için;

1 Faaliyetlerin 156’ncı madde de sayılan mekanlar bu faaliyetlerin icrasına tahsis edilmeli, veya

2 Bu mekanların ticari, sınai, zirai ve-

ya mesleki bir faaliyetin icra edilmesi amacıyla kullanılması ve bu faaliyetlerin fiziki bir şekilde icra edilmesi gerekir.

Kuruluş statüsüne göre İrtibat bürolarının Türkiye’de ticaret yapımları hukuken yasak olduğundan, yukarıdaki tanımlar çerçevesinde İrtibat bürosunu iş yeri olarak kabul etmek mümkün değildir.

V.U.K.’nun “defter tutacaklar” başlıklı 172’inci maddesinde defter tutmak zorunda olan gerçek ve tüzel kişiler şu şekildedir;

- Ticaret ve sanat erbabı;
- Ticaret şirketleri;
- İktisadi kamu müesseseleri;
- Dernek ve vakıflara ait iktisadi işletmeler;
- Serbest meslek erbabı;
- Çiftçiler

Bu nedenle, Kurumlar vergisi mükellefiyetinin tesisine gerek bulunmadığı, kurumlar ve katma değer beyanması vermek, defter tutmak, belge düzenlemek ve bunların saklanması ve ibrazı irtibat büroları için gerekli olmayacaktır. (Başak, 2007, 7)

Ancak Maliye idaresi tarafından verilen çeşitli görüşlerde, ticari faaliyette bulunmamasına rağmen İrtibat bürolarının faaliyetlerinin anlaşma kapsamında iş yeri oluşturup oluşturmadığının tespiti ve izlenebilmesi için te-

şebhüslerin dar mükellef olarak mükellefiyetlerinin tescil edilmesi ve Vergi Usul Kanunu'nda ön görülen defter tutma, belge düzenleme ve bunların saklanması ve ibrazı gibi ödevleri yerine getirmeleri gerektiği açıklanmıştır. Kısaca idare irtibat bürolarını izlemek, kontrol altına almak, kontrol etmek gibi nedenlerle dar mükellef statüsünde mükellefiyete tabi tutmaktadır. İrtibat büroları bazı ödemeleri ile çeşitli tevkifatları yapmak ve beyan etmek mükellefiyetine sahiptir. Mevzuat açısından tüm beyanlar geçerli belge ve kayıtlar ile ispat edilebilmelidir. Örneğin çalıştırılacak personel için ödenmesi gereken sigorta ve işsizlik primi geçerli bordro ve kayıtlarla ispat edilmelidir. Yine yurt dışından gelen para transferleri, banka hareketleri veya diğer nakit ödemelerinin takibi vb. (sadece denetim amaçlı değil, irtibat bürosu faaliyetlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülebilmesi içinde) ancak tüm bunların düzenli bir şekilde defter kayıtlarına işlenmesiyle kanıtlanabilir. Defterlere kaydedilecek her türlü işleminde mutlaka açıklayıcı, ispat edici bir belgeye dayanması yasal zorunluluktur.

Sonuç olarak, kurulacak irtibat bürosu bilanço esasına tabi olarak yevmiye defteri, defter-i kebir ve envanter defteri tutmak, bunları VUK hükümleri çerçevesinde tasdik ettirmek ve saklamakla yükümlüdür.

V/ 3. İrtibat Bürolarının Yaptıkları Ödemelerin 193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu Karşısındaki durumu

Gelir Vergisi Kanunu'nun 61'inci maddesinde ücret, "işverene tabi ve belirli bir işyerine bağlı olarak çalışanlara hizmet karşılığı verilen para ve ayınlar ile sağlanan ve para ile temsil edilen menfaatlerdir." Şeklinde tanımlanmış, müteakiben de; ücretin ödenek, tazminat, kasa tazminatı (mali sorumluluk tazminatı), tahsisat, zam, avans, aidat, huzur hakkı, prim, ikramiye, gider karşılığı veya başka adlar altında ödenmiş olmasının veya bir ortaklık münasebeti niteliğinde olmak şartı ile kazancın belli bir yüzdesi şeklinde tayin edilmiş bulunmasının onun mahiyetini değiştirmeyeceği hüküm altına alınmıştır.

Diğer taraftan, anılan kanunun 23'üncü maddesinin (14) numaralı bendi gereğince; "Kanuni ve iş merkezi Türkiye'de bulunmayan dar mükellefiyete tabi işverenlerin yanında çalışan hizmet erbabına, işverenin Türkiye dışında elde ettiği kazançları üzerinden döviz olarak ödediği ücretler gelir vergisinden istisna bulunmaktadır.

Bu istisna hükümlerinden yararlanabilme koşullarından birincisi, personel açısından elde edilen kazancın, işveren açısından da ödemenin "ücret" olmasıdır. Diğer koşullar ise;

-İrtibat bürosunun Türkiye’de hiçbir şekilde ticari faaliyette bulunmaması,

- Personel ücretinin yurt dışından gönderilen dövizlerle karşılanması,

- Döviz olarak gelen paraların bankalarda bozdurulmak suretiyle Türk parası olarak ödendiği hallerde,

Şartlarının topluca sağlanması halinde, söz konusu personele ödenecek ücret ödemeleri,Gelir Vergisi Kanunu’nun 23/14 maddesi gereğince gelir vergisinden istisna olacak ve üzerinden tevkifat ta yapılmayacaktır.

Bu bürolar tarafından G.V.K.’nun 94’üncü maddesine istinaden yapılan kira ödemeleri, serbest meslek ödemeleri ve bu maddeye istinaden yapılan diğer ödemeler için istihkak sahiplerinin vergi tevkifatı yapmaları ve bu vergilerin aynı kanununun 98’inci maddesi uyarınca muhtasar beyanname ile beyan edilmesi gereklidir.

V/ 4. 488 sayılı Damga Vergisi Kanunu Karşısındaki durumu

488 sayılı Damga Vergisi Kanunu’nda İrtibat Bürolarında çalışan personele yapılacak ücret (G.V.K.nun 23/14 maddesi kapsamındaki ücret ödemeleri) ödemelerinde vergiden istisna eden herhangi bir hüküm olmadığından,yapılacak ücret ödemelerinden 8.Temmuz 2006 tarihli 5535 sayılı Bazı Kamu alacaklarının Tahsil ve Terkinine ilişkin kanun öncesine ka-

dar Damga Vergisi kesintisi yapılmakta ve muhtasar beyanname ile beyan edilerek yasal süresi içinde ödenmekteydi.

Ancak bu tarihten sonra yürürlüğe giren 5535 sayılı kanununun 8.maddesi ise 488 sayılı Damga Vergisi kanununa ekli (2.sayılı tablonun IV/34 nolu hükmü) ile Gelir Vergisi Kanunu’nun 23.maddesine göre,Gelir Vergisinden istisna olan ücretler Damga Vergisinden de istisna edilmiştir.İlgili tarih sonrası İrtibat Bürolarındaki ücret ödemelerinde Damga Vergisi kesintisi yapılması söz konusu değildir.

V/ 5. Sabit Kıymet Satışında elde edilen gelirin Vergisel durumu

İrtibat bürolarının mukim firmadan getirttiği ya da, faaliyette bulunduğu ülkedeki piyasadan temin ettiği sabit kıymetlerin İrtibat bürosunun faaliyetlerinin sona erdirilmesi durumunda tasfiyesi gündeme gelecektir. Bu kıymetler ya merkez firmaya gönderilecek yada Türkiye’de satışa sunulduğunda oluşacak karın vergilendirilmesi hususunda, vergi mevzuatımızda açık bir hüküm yer almamaktadır. Oluşan bu karın G.V.K.’nun 37-51’nci maddeleri çerçevesinde ticari kazanç; G.V.K.’nun 82’nci maddesi çerçevesinde ise arızı ticari kazanç olarak vergilendirilmesinin gerekip gerekmeyeceği tartışılabilir.

İrtibat bürolarının yabancı sermaye

mevzuatına göre ticari faaliyette bulunmaları söz konusu olmadığından bu büroların tasfiyesinde/kapatılmasında sabit kıymetlerin satışından gelir elde etme niyetlerinin söz konusu olması mümkün değildir.

Ancak sabit kıymetlerin Türkiye’de satışı sırasında alış fiyatı ile satış fiyatı arasındaki müspet farkları olması durumunda, bu kazanç arızı ticari faaliyetten elde edilen diğer kazanç ve iratlar niteliğinde olduğundan Kurumlar Vergisi kanununun 26 ve 27/ b maddesine göre anılan kazanç kurumlar vergisine tabi olur ve bu kazanç kurum veya Türkiye’de namına hareket eden kimse tarafından vergi daireesine özel beyanname ile bildirilmesi zorunludur.

V/ 6. 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu Karşısındaki durumu

Bilindiği üzere 3065 sayılı Katma Değer Vergisi Kanunu’nun 1/1.maddesinde Türkiye’de yapılan ticari, sınai, zirai faaliyetler ve serbest meslek faaliyeti çerçevesindeki teslim ve hizmetlerin Katma Değer Vergisine tabi olduğu hükme bağlanmıştır. Bu çerçevede merkezi yurt dışında bulunan İrtibat bürosunun ticari faaliyetinin bulunmadığı müddetçe Katma Değer Vergisi mükellefiyeti tesis ettirmesine gerek duyulmamaktadır.

Diğer taraftan irtibat bürosuna ait sabit kıymetlerin satışı arızı ticari ka-

zanç olarak değerlendirileceğinden ve arızı olarak yapılan ticari faaliyetler nedeniyle yapılan mal teslimleri Katma Değer Vergisi konusuna girmediğinden Katma Değer Vergisi mükellefiyeti gerekmemektedir.

VI. İRTİBAT BÜROLARINDA ÇALIŞANLARIN SOSYAL GÜVENLİĞİ

Sosyal sigortalar kurumu sigortalı sayılanları 506 sayılı kanunun 2.maddesinde bir hizmet akdine dayanarak bir veya birkaç işveren tarafından çalıştırılanlar olarak tanımladığından irtibat bürolarında çalıştırılacak personel Sosyal Sigortalar kanunu kapsamında sigortalı sayılacağından , irtibat bürosu da dar mükellef işveren statüsünde kuruma bildirilmelidir. 506 sayılı Sosyal Sigortalar kanunu’nun “sigortalı sayılmayanlar” başlıklı 3.maddesinin (G) bendinde ; “Yabancı bir memlekette kurulu herhangi bir müessese tarafından ve o müessese nam ve hesabına Türkiye’ye bir iş için gönderilen ve yabancı memlekette sigortalı olduğunu bildiren yabancı kimseler” hükmü yer almaktadır. İrtibat bürolarında çalışan yabancı personel merkezi yurt dışında bulunan ve o müessese nam ve hesabına hareket eden kişidir. Bu personelin Türkiye’de sigortalı sayılmaması için yabancı personelin mukim olduğu ülke ile sosyal sigortalar anlaşması bulunması, ikinci olarak yabancı memlekette sigortalı olduğuna dair ilgili ülke makamlarından alınan

belgenin bulunması ve bu belgenin bağlı bulunduğu SSK müdürlüğünce onaylanması gerekmektedir. Kişi eğer kendi ülkesinde sosyal güvenlik kurumuna tabi olduğunu ispat edebilirse Türkiye’de SSK primi ödemeyecek, ülkesinde sosyal güvenlik kurumuna tabi değil ise Türkiye’de SSK primi ödeyecek ancak işsizlik primi ödemeyecektir.

VII. İRTİBAT BÜROLARININ FAALİYETLERİNİ SONA ERDİRMESİ

İrtibat bürolarının faaliyetlerini sona erdirmesi durumunda tüm hesaplar kapatılarak, kalan bakiye yurt dışındaki ana merkeze transfer olmaktadır.

Kapatma işlemi için, ilgili Vergi Dairesinden alınacak iş bırakma-yoklama fişi Yabancı Sermaye Müdürlüğü’ne gönderilir.

İrtibat bürolarının; kapanış ve tasfiye sonucunda oluşan bakiye haricinde, transfer talebinde bulunmaları söz konusu değildir.

Hazine Müsteşarlığı, mevzuata aykırı davrandığı tespit olunan İrtibat bürolarının kuruluş izinlerini iptal etme yetkisine sahiptir.

VIII. SONUÇ

4875 sayılı doğrudan yabancı yatırımlar kanunu çerçevesinde Hazine ve Dış Ticaret Müsteşarlığı tarafından, kanuni ve iş merkezi yurt dışında bulunan fir-

maların Türkiye ’de ticari faaliyette bulunmama, kar ve benzeri transfer edememe, giderlerin yurt dışından sağlanması kaydıyla yatırım yapılacak ülkede fizibilite araştırması yapılmak suretiyle sosyal, kültürel ve iktisadi amaçlarla kuruluş izni verdiği bürolardır.

Bu çerçeve içerisinde kurulan irtibat büroları, kuruluş, işleyiş, vergi kanunları karşısındaki durumu ve kapanışı ile ilgili hükümleri için Doğrudan Yabancı Yatırımlar kanunu yetersiz kalmaktadır.

-İrtibat bürosu kuruluşu için yapılan başvurunun değerlendirilmesi aşamasında Maliye Bakanlığının katılımı

-Faaliyetlerin verilen izin çerçevesinde yürütülüp yürütülmediğinin kontrolü amacıyla irtibat bürolarınca hazırlanan yıllık faaliyet bilgi formunun Maliye Bakanlığına da iletilmesi

-Özelgeler yerine tebliğ ile düzenlemeler yapılması

-Vergi anlaşmalarının uygulanması ile ilgili olarak çıkartılan tebliğlerin sayı ve içeriklerinin zenginleştirilmesi

-Dar mükelleflerin Türkiye’de iş yeri oluşturması ve vergilendirilmesi ile ilgili olarak yerel mevzuat ile vergi anlaşmaları arasında paralellik oluşturacak düzenlemeler yapılarak,

İrtibat bürolarıyla ilgili iyileştirme yoluna gidilmelidir.

KAYNAKÇA

- T.C. Yasalar, **4875 sayılı Doğrudan Yabancı Yatırımlar Kanunu**, Ankara
- T.C. Yasalar, **193 sayılı Gelir Vergisi Kanunu**, Ankara
- T.C. Yasalar, **5520 sayılı Kurumlar Vergisi Kanunu**, Ankara
- T.C. Yasalar, **213 sayılı Vergi Usul Kanunu**, Ankara
- T.C. Yasalar, **3065 sayılı KDV kanunu**, Ankara
- T.C. Yasalar, **506 sayılı Sosyal Sigortalar kanunu**, Ankara

- Başak, Levent (2007). **Yabancı kurumlarca Türkiye’de açılan irtibat bürolarının hukuki statüsü ve vergilendirme rejimi**. Ankara: Türmob yayınları
- Çevik, Hülya. (2004) **İrtibat büroları ve Türkiye’deki faaliyetleri**. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Projesi) İstanbul, İstanbul Ticaret Üniversitesi
- İstanbul Vergi Dairesi Başkanlığının 19.06.2007 tarih ve B.07.1.GİB.4.34.16.01/GVK-23-14-13873 -12598 sayılı Özelgesi

